

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, научна специалност „Икономика и управление (индустрия)“ в професионално направление 3.7. Администрация и управление

Автор на дисертационния труд: Николай Валериев Логодашки

Редовен докторант към катедра „Мениджмънт и маркетинг“,
Стопански факултет, Югозападен университет “Неофит Рилски“

Тема на дисертационния труд

**„ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА ВЪВ
ВИНОПРОИЗВОДСТВОТО“**

Рецензент: проф. д-р Иван Петров Палигоров

професионално направление 3.7. Администрация и управление,
област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, научна
специалност „Икономика и управление“, в катедра „Управление на ресурсите и
природоплозването“ на Факултет „Стопанско управление“ на ЛТУ, София

Рецензията е изготвена на основание на решение на научното жури, определено със заповед № 951/20.05.2022 г. на Ректора на Югозападен университет “Неофит Рилски“, Благоевград. Рецензията е изготвена в съответствие с изискванията на чл.12 от Закона за развитие на АСРБ, на чл. 27 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, както и на изискванията на Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ. Оценките по основните въпроси от изискванията се основават на задълбочен прочит на представения дисертационен труд, както и на останалите документи на дисертанта.

1. Кратки биографични данни за докторанта

Николай Логодашки завършва магистратура по Финансов мениджмънт в СА „Д. Ценов“, Свищов през 2016 г. От 2017 г. е редовен докторант в ЮЗУ.

Започва работа като търговец в семейна фирма през 2007 г., като през 2009 г. става управител на експортния отдел на компанията, където работи до 2011 г. От 2011 г. започва работа като мениджър в GOLDEN SPIRIT ASSET MANAGEMENT – гр. София, като работи последователно във Варна, Букурещ, Братислава и Варшава, където е директор и национален мениджър на съответната страна до 2016 г.

2. Обща характеристика на дисертационния труд

Съдържанието на дисертационния труд е структурирано в увод, три глави и заключение, с общ обем от 160 страници, в т.ч. 137 стр. основен текст с 24 таблици, 25 фигури и 7 графики в текста, списък с използвана литература от 95 заглавия, 4 приложения в обем от 9 страници с таблици.

3. Актуалност и значимост на темата

Актуалността на темата за конкурентоспособността на всяко предприятие е безспорна. Това в особена степен в последните години се отнася и за винопроизводствените предприятия, които следва да устояват на конкуренцията на вътрешните и външните пазари и да полагат непрекъснати усилия за поддържането и формирането на конкурентни предимства. Те са в основата на изготвянето на конкурентна стратегия, която подпомага заемането на конкурентна пазарна позиция. За успешното развитие на всяко винопроизводствено предприятие в съвременните пазарни условия се изисква

прилагане на подходящи подходи и модели за повишаване на конкурентоспособността на неговите продукти.

Като се отчита оскъдността на изследвания свързани с конкурентоспособността на продуктите на винопроизводствените предприятия, както по отношение на оценката на конкурентоспособността, така и по отношение на възможностите за нейното повишаване. Голямото значение на винопроизводството за лозаро-винарския сектор в България, извършването на тяхната дейност в силно конкурентна среда налага непрестанни действия за разкриване и оползотворяване на възникналите възможности за повишаване на конкурентоспособността. В този процес търсенето на адекватни подходи и решения за повишаване на конкурентоспособността на продуктите на винопроизводствените предприятия в България е от ключово значение за справяне с настоящите и бъдещите предизвикателства, пред които са изправени ръководителите на винопроизводствените предприятия. В това е и значимостта на темата, както от гледна точка на управлението на винопроизводствените предприятия, така и от гледна точка на оценката и създаване на възможности за запазване на тяхната конкурентоспособност.

4. Цел, задачи, теоретични основи

Приемам целта и задачите на дисертационния труд за правилно формулирани, макар целта по смисъл да обединява задачи на работата.

Изследвани са теоретико-методологическите основи на конкуренцията, конкурентните фактори и конкурентоспособността в сектор Винопроизводство. Направено е проучване и тероара и лозаро-винарските райони в България, на нагласите на българските потребители за консумиране на вино. Предложена е методика за оценка на конкурентоспособността на продукта на винопроизводственото предприятие и е оценена конкурентоспособността на продукта на винопроизводствените предприятия от лозаро-винарски район „Долината на река Струма“. Разработен е модел за повишаване на конкурентоспособността на продукта на винопроизводственото предприятие.

Обектът и предметът на изследването са формулирани коректно. Изследователската теза е ясна, но би могло да има някои претенции по формулировката. Коректно са описани ограничителните условия на изследването - фокус върху битовите отпадъци и бизнесът свързан с генерирането и рециклирането на битови отпадъци.

Теоретична основа на изследването са методите и подходите за анализ и оценка на конкурентоспособността.

5. Изходна информация и методи на изследване

За решаване на поставените задачи и за постигане на целта на изследването са използвани 95 източника, 36 от които на латиница и 12 адреса в интернет. Използвана е информация от Национален статистически институт, Изпълнителна агенция по лозата и виното, Национална лозаро-винарска камара, Годишни доклади на Министерство на земеделието, храните и горите за състоянието и развитието на земеделието, в частност винопроизводството в България, Международна организация за лозя и вино, браншови организации, теоретични и практически изследвания на български и чуждестранни автори. Използвана е информация от винопроизводствени предприятия в страната и чужбина от осъществени консултации със специалисти от винопроизводствения сектор в България.

Направено е собствено анкетно проучване за нагласите на потребителите на вина, като са обобщени получените резултати, представени по подходящ начин.

Коректно са посочени ограниченията в изследването, което обхваща винопроизводствени предприятия само от лозаро-винарски район „Долината на река Струма“, България, проведено е в периода 2016 – 2020 г. Изследван е един конкретен продукт, който се търгува само на пазара в България.

За постигане на конкретните цели на изследването са използвани подходящи изследователски методи. За обработка на данните са използвани стандартни програмни пакети на MS Office.

6. Същност на дисертационния труд. Анализи и резултати.

Изследването е в сферата на теоретико-методологическите основи на конкуренцията, конкурентните фактори и продуктовата конкурентоспособност, отчитайки спецификата в сектор Винопроизводство. Направено е проучване и тероара и лозаро-винарските райони в България, на нагласите на българските потребители за консумиране на вино, като са обобщени резултати от собствено анкетно проучване, проведено през 2020 г.

Предложена е методика за оценка на продуктовата конкурентоспособност на винопроизводствени предприятия от лозаро-винарски район „Долината на река Струма“. В методиката са включени отделни самостоятелни и комплексни показатели за оценка на продуктовата конкурентоспособност на винопроизводствени предприятия.

Разработен е и е предложен модел за повишаване на продуктовата конкурентоспособност на един продукт на винопроизводствени предприятия.

Получени са и са анализирани оригинални резултати от собствено проучване в изпълнение на изследователските задачи, както следва:

- ✓ Изследвани са теоретико-методологическите основи на конкуренцията, конкурентните фактори и конкурентоспособността в сектор Винопроизводство;
- ✓ Проучени са и са анализирани тероара и лозаро-винарските райони в България;
- ✓ Изследвани са, обобщени са и са анализирани нагласите на българските потребители за консумиране на вино;
- ✓ Разработена е и е предложена методика и е направена оценка на продуктовата конкурентоспособност на червено вино „Сира“ на винопроизводствени предприятия от лозаро-винарски район „Долината на река Струма“;
- ✓ Разработен е и е предложен модел за повишаване на конкурентоспособността на изследвания продукт на винопроизводствените предприятия.

Получените резултати позволяват на автора да направи съответните анализи и изводи, които са основа за разработения и предложен модел за повишаване на конкурентоспособността на предприятията от сектор Винопроизводство за конкретния изследван продукт.

7. Основни научни постижения и значимост на резултатите

Може да се твърди убедено, че дисертантът е осъществил собствено научно изследване и е получил оригинални научни резултати, на основата на които е направил авторски анализи, обобщения и изводи. На тази основа е разработен и е предложен

модел за повишаване на конкурентоспособността на винопроизводствените предприятия.

Като научни постижения, със значимост за практиката на винопроизводството могат да се оценят:

- Авторското обобщение на основните теоретични концепции за конкуренцията и продуктовата конкурентоспособност;
- Направеният анализ на състоянието и характерните особености на винопроизводството в България, както и изследването на нагласите на българските потребители за консумиране на вино;
- Предложената система от критерии и показатели за оценка на продуктовата конкурентоспособност на вино-производствено предприятие, както и диференцираната и комплексна оценка на продуктовата конкурентоспособност;
- Разработеният и предложен модел за повишаване на продуктовата конкурентоспособност.

Доколкото изследванията в областта на управлението на винопроизводствено предприятие от гледна точка на продуктовата конкурентоспособност и стратегиите за осигуряване на конкурентни предимства са все още в самото начало на процеса, то резултатите могат да се смятат за значими, независимо от евентуалните дискусии по резултатите от емпиричното изследване.

8. Приноси в дисертационния труд

По-важните приноси в работата може да се отнесат към анализиране и обобщаване на натрупания опит в областта на управлението на конкурентоспособността на предприятията от сектор Винопроизводство, изясняване и уточняване на разбирането за продуктова конкурентоспособност, добавяне на нови научни факти, като си позволявам да ги преформулирам и разделя в две групи:

- Научно-приложни:
  - ✓ Направено е авторско обобщение на основните теоретични концепции за конкуренцията и продуктовата конкурентоспособност и в частност на предприятия от сектор Винопроизводство;
  - ✓ Направен е анализ на състоянието и характерните особености на винопроизводството в България;
  - ✓ Разработена е и е предложена система от критерии и показатели за оценка на продуктовата конкурентоспособност на винопроизводственото предприятие, както за диференцирана, така и за комплексна оценка на продуктовата конкурентоспособност;
- Приложни:
  - ✓ Изследвани са нагласите на българските потребители за консумиране на вино, на основата на резултатите от които са направени изводи и насоки за усъвършенстване на управлението на продуктовата конкурентоспособност;
  - ✓ Разработен е и е предложен модел за повишаване на продуктовата конкурентоспособност на предприятия от сектор Винопроизводство, чрез подобряване на технологията за производство.

Може да се твърди убедено, че посочените приноси са в сферата на научната специалност Икономика и управление (индустрия) и могат да се оценят като новост за управлението на продуктовата конкурентоспособност в предприятия от сектор Винопроизводство.

9. Оценка на публикациите свързани с дисертационния труд

Резултати от изследването са представени в 3 самостоятелни публикации, публикувани в периода 2019-2020 г., които представят резултати от дисертационния труд. Публикациите са на английски език, публикувани са в специализирани списания и поредици и са достъпни в интернет.

10. Съответствие на автореферата с дисертационния труд

Авторефератът отговаря на изискванията и отразява коректно резултатите от дисертационния труд.

11. Въпроси, бележки и препоръки

Следва да се отбележи, че поради своята актуалност дисертационната работа би предизвикала сериозен интерес и препоръчвам нейното публикуване. Вероятно ще отговори на нарастващ интерес и дискусии в тази област, особено с анализите на някои резултати. Позволявам си да отправя някои бележки и да поставя няколко въпроса:

1. Необходимо е по-голяма прецизност при оформлението. И в текста на работата и на автореферата има технически пропуски – граматически грешки, пропуски при цитиранията, списъкът с цитиранията трябва да се прецизира, табл. 2.2.1. би било по-подходящо да се представи в приложението, съдържанието на табл. 2.2.2 до 2.2.6 не е достатъчно ясно и се нуждае от по-прецизно описание и т.н.
2. От съдържателна гледна точка - следва да се прецизира съдържанието на глава 1, особено по отношение на някои дефиниции и обобщения, които биха били по-подходящи за учебник. Някои от елементите от технологичен и технически характер би било добре да се прецизират само до влиянието им върху управлението на винопроизводството. Високо оценявам предложените възможни насоки за бъдещи изследвания, но би могло да се развият по-обстойно.
3. Как може да се коментира представителността на извадката от 129 респонденти при анкетното проучване, насочено към представители на кои групи потребители са или е използван специален подход?
4. Какви би могло да бъдат подходите за информиране на обществеността и по-активното разширяване на кръга на потребители за консумация на вино?
5. Възможно ли е предложената методика за оценка на продуктовата конкурентоспособност да се приложи и за други продукти и какво трябва да се промени, ако е необходимо?

Бележките и поставените въпроси не намаляват качествата на дисертационната работа, а биха предоставили възможност на дисертанта да защити още по-убедително своите резултати, както и да му послужат като препоръка в бъдещата му работа. Позволявам си да препоръчам изследването да се оформи като монография и да бъде издадено за да се запознае по-широк кръг от читатели и заинтересовани в областта на икономиката и управлението на продуктовата конкурентоспособност и в частност в сектор Винопроизводство.

Заключение

Убедено считам, че темата на дисертационния труд е актуална, съдържанието на разработката е оригинално от научна гледна точка и има своята значимост за усъвършенстване на управлението на предприятия от сектор Винопроизводство. Дисертационният труд има ясно формулиран проблем, разработен е научно-методичен апарат за решаване на този проблем, проведено е експериментално изследване, по

резултатите от което са направени изводи и препоръки, както и насоки за бъдещи проучвания, които представляват безспорни научно-приложни и приложни приноси. Оценявам добрата подготвеност и осведоменост на докторанта в областта на икономиката и управлението на продуктовата конкурентоспособност. В този смисъл считам, че научното направление на разработката е в областта на научната специалност Икономика и управление (индустрия). Дисертационният труд отговаря на изискванията на чл. 12 от Закона за развитие на АСРБ, на чл. 27 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, на изискванията на Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ и на Критериите и показатели за придобиване на образователната и научна степен доктор в ЮЗУ, Благоевград.

На основата на изложеното до тук с пълна убеденост предлагам на уважаемите членове на научното жури да подкрепят вземането на решение за присъждане на образователната и научна степен "доктор" по научна специалност „Икономика и управление“ (Индустрия) на **Николай Валериев Логодашки**, редовен докторант към катедра „Мениджмънт и маркетинг“, на Стопанския факултет, на Югозападния университет “Неофит Рилски“, гр. Благоевград.

София, 07.06.2021 г.

Рецензент:

/проф. д-р Иван Палигоров/